

‘Als je ergens heel weinig voor betaalt,
maak je het leven van een ander moeilijk.’
– Prabhu, die zich met vele anderen inzet
voor betere arbeidsomstandigheden

1 Koopjes

Hilversum, 13 januari

Met haar hand strijkt Terra langs de hangers met jurken en vesten die van klein naar groot naast elkaar aan de rekken hangen. Af en toe pakt ze er een uit om beter te bekijken.

Ze vindt het altijd heerlijk om even binnen te lopen bij haar favoriete winkels. Ze koopt niet eens altijd iets, maar gewoon kijken wat er hangt en snuffelen bij de accessoires maakt op vrijdagmiddag haar hoofd zo lekker leeg na een hele week school.

Hé, dit is een leuke jurk! Zal ze die toch gaan passen? Dan heeft ze alvast wat nieuws als haar moeder straks jarig is. Terra houdt de jurk voor zich en haar blik vliegt al vooruit naar het volgende rek. Er moet natuurlijk een vestje bij. Met een kritische blik checkt ze de hele winkel. Welk vestje combineert het beste?

Dan loopt ze langs stapels met jeans. Kijk nou, ze hebben donkerpaarse! Ze heeft helemaal geen broek nodig, maar deze kan ze toch echt niet laten liggen: zo'n kleur zie je niet vaak, en voor die prijs... Dat is toch geen geld?!

Op weg naar de pashokjes komt ze voorbij de t-shirtjes. Drie euro! Ze zoekt en haalt er een shirtje met stipjes uit. Perfect bij het nieuwe vest!

Ze neemt de tijd om te passen, rekent af, en daarna gaat ze toch ook nog even bij de kledingwinkels ernaast naar binnen voor ze naar huis fietst. Ook gaat ze de drogist in.

Met haar aankopen komt ze een kwartier later opgewekt thuis. In de schuur haalt ze de tasjes uit haar met bloemen versierde fietsmand en ze kijkt even naar de inhoud voor ze ermee naar binnen loopt. Ook ruikt ze aan de nieuwe stofjes, zo lekker vindt ze dat.

Binnen trekt ze haar muts en wanten uit en legt die in de kast in de gang. Terwijl ze haar jas aan de kapstok hangt, hoort ze stemmen uit de kamer komen. Dat is ook zo, haar tante is op bezoek. Gezellig!

‘Dag mam, dag Willemijn!’ Terra stapt de kamer in. ‘Lekker warm hier!’ Ze zet haar tasjes op de grond om Willemijn te kunnen begroeten.

‘Ha, die Terra!’ Ze krijgt een dikke knuffel van haar tante. ‘Oei, je hebt koude wangen! Hoe is het?’

‘Goed, ja, het is fris buiten.’ Terra kijkt haar aan. Ze is altijd blij Willemijn te zien. ‘Hoe is het met jou?’

‘Prima!’ Willemijn wijst op de tassen. ‘Ben je wezen shoppen?’

‘Ja, ik ben vroeg uit op vrijdag.’

Alle drie kijken ze naar de verzameling tasjes die midden in de kamer staan: twee van de Fourmark, een van K&H en een kleintje van de Datos.

‘Heb je nu alweer kleren gekocht?!’ zegt haar moeder. ‘Meid, je kast puilt uit!’

Terra heeft een antwoord klaar op haar lippen, maar zwijgt. Ze kijkt van haar moeder naar haar tante en ineens is de woonkamer vol met dingen die niet gezegd worden.

Haar moeder staat op. ‘Eerst maar een kopje thee.’

Stom, ze had die tassen in de gang moeten laten staan.

‘Laat eens zien wat je hebt gekocht,’ zegt Willemijn vriendelijk.

Een beetje aarzelend haalt Terra de broek tevoorschijn die zo mooi donkerpaars is, en daarna het roodbruine jurkje met driekwart mouw. Nu kan ze in ieder geval gaan showen.

‘Kijk, voor maar negen euro! Mooi, hè?’ Ze houdt het voor zich.

Willemijn neemt de stof van het jurkje tussen haar vingers en daarna raakt ze een van Terra’s rode lokken aan. ‘Wat een prachtige kleur! Past heel mooi bij je haar.’

Terra drukt het jurkje tegen zich aan. ‘Ik ben hier zo blij mee! Ik moest er alleen wel nieuwe panty’s bij kopen.’ Ze wijst naar het tasje van K&H.

Daar is haar moeder weer. Ze zet een kop thee voor Terra neer en schenkt Willemijn en zichzelf opnieuw in. ‘Is dat warm genoeg in de winter?’ vraagt ze met een blik op het jurkje.

Willemijn begint te lachen en geeft Terra een knipoog.

‘Ik heb er een vestje bij gekocht,’ zegt Terra. Ze pakt een ander tasje van de vloer. ‘Zes euro maar! Staat dat er niet mooi bij? En een shirtje voor als ik het vestje bij een broek draag. Voor drie euro!’

‘Ja, bij de Fourmark!’ Haar moeder spuugt die naam bijna uit.

‘Ja! Helemaal top dat er nu ook een bij ons is!’ Terra heeft geen zin om haar goede humeur te laten bederven door haar moeders afkeer van de Fourmark. Zij vindt het een gave winkel. Dat het nu maar een paar minuten fietsen is naar de nieuwe Fourmark in plaats van twintig minuten met de trein naar Amsterdam, is absoluut geweldig!

‘En ze hadden zulke leuke laarsjes, ook geen geld! Maar die heb ik niet gekocht.’ Ze moet ook maar even laten zien dat ze erin geslaagd is iets níét te kopen. Ze stopt haar kleren terug

in de tasjes en pakt thee en een koekje van de salontafel.

‘Je weet best dat ik niet wil dat je naar de Fourmark gaat,’ zegt haar moeder.

‘Maar het is zo lekker goedkoop!’

‘Daarom juist! Die kleren zijn té goedkoop. Als een jurkje negen euro kost, kan er onmogelijk een fatsoenlijk loon betaald zijn aan de mensen die het hebben gemaakt.’

‘Mam! Dat zeg jij altijd! Maar daar kan ik toch niks aan doen?’

‘Je kunt naar andere winkels gaan.’

‘Waar moet ik dan naartoe? Die winkels zijn zó duur! Ik heb nou eenmaal niet zo veel geld.’ Ze neemt een slok thee en gaat verder: ‘Als het hier in de winkels hangt, koop ik die kleren. Dan moeten ze het niet verkopen.’ Terra grist een tweede koekje van de schaal die op tafel staat.

‘Je hebt zelf ook je verantwoordelijkheid,’ zegt haar moeder.

‘Als ik kan kiezen tussen een broek voor twaalf of voor veertig euro, ga ik heus geen veertig euro betalen!’ Boos breekt ze het koekje in tweeën. ‘Twaalf euro is al best veel,’ zegt ze met volle mond.

‘Je koopt een broek en een jurkje terwijl er genoeg in je kast hangt,’ gaat haar moeder door. ‘Je kunt ook eerst bedenken of je het wel nodig hebt.’

‘Dat moet ik toch weten? Het is mijn geld, daar werk ik voor!’

‘Wat voor baantje heb je?’ vraagt Willemijn, die met een glimlach naar hun discussie heeft geluisterd.

‘Ik heb twee oppasgezinnen. En ik krijg kleedgeld nu ik vijftien ben.’

‘Leuk.’

Haar moeder legt een hand op de arm van haar zus. ‘Weet je wat Terra laatst presteerde? Ze had een prachtig shirtje aan naar een feest, en dat heeft ze daarna gewoon weggedaan!’

‘Ja! Ik ga toch niet tien keer in hetzelfde lopen?!’ Terra snuift diep. ‘Jeetje, mam! Ga even lekker ouwe koeien uit de sloot halen.’ Dit gaat nergens over, zeg. Haar moeder moet haar mond houden in plaats van dit allemaal door te kletsen aan Willemijn. ‘En Daniëlle was er anders heel blij mee.’ Aan Willemijn legt ze uit: ‘Dat is mijn buurmeisje. Ik geef haar wel vaker iets waar ik op uitgekeken ben.’ Dan wendt ze zich tot haar moeder: ‘Wees blij dat ik het niet in de kliko kieper zoals mijn vriendinnen doen.’

Ze staat op. ‘Ik ga mijn kleren passen.’

Boven, op haar kamer, schudt ze de tasje leeg en spreidt ze de nieuwe kledingstukken uit op haar bed. Peinzend kijkt ze een tijdje naar de jurk, het vest, het shirt en de broek. Alles past zo mooi bij elkaar! Haar moeder snapt het niet, kleren zijn gewoon haar passie. Ze vindt het superleuk om de rekken langs te gaan op zoek naar dat ene jurkje, of naar de laatste tip van de modevlogs die ze volgt, of om accessoires bij elkaar te zoeken. In de winkels kijken wat er hangt en dan vinden wat ze zoekt, liefst voor zo min mogelijk geld, dát is kicken!

Ze kan nooit eens met iets thuiskomen, en dat haar moeder dan enthousiast zegt: ‘Leuk, Terra, staat je mooi! Goed gevonden, zeg!’ Nee, ze vraagt: ‘Waar heb je het gekocht?’ En ze zeurt: ‘Je hebt het niet nodig.’

Ze stapt uit haar spijkerbroek en trekt haar fluffy vest uit, en past eerst de nieuwe broek met het shirtje en het donkere vestje, en daarna het jurkje. Ze heeft het nog maar net aan, als ze iemand op de deur van haar slaapkamer hoort kloppen.

‘Ja?’

Willemijn komt binnen. ‘Stoor ik?’ Ze knikt goedkeurend naar Terra’s spiegelbeeld. ‘Mooi! Staat je goed! Ik moet zeggen, je hebt wel smaak.’

Binnen in haar begint iets te gloeien. Ze mag haar tante heel erg graag. Willemijn is tien jaar jonger dan Terra’s moeder, en ze komt regelmatig langs, en ook alle feestdagen is ze hier. Ze is eigenlijk meer een soort grote zus. Een die niet zeurt over kleren. En met wie ze vorig jaar een lang weekend naar Parijs is geweest! Supertof!

Willemijn gaat zitten. ‘Wat een gezellige kamer heb je toch,’ zegt ze.

Terra kijkt om zich heen. Ze heeft deze grote kamer nog niet zo heel lang, pas een half jaar, vanaf het moment dat Timo het huis uit ging om te studeren in Groningen. Dat had ze geweldig gevonden: een kamer inrichten helemaal vanaf punt nul. Dagenlang had ze de prijs van verschillende soorten behang met vierkante meters verf vergeleken, op Marktplaats gespeurd naar een tweezitsbankje, en ze had allemaal leuke spulletjes bij Superdeals gekocht.

‘Je hebt mijn kamer toch wel vaker gezien,’ zegt ze nu tegen Willemijn terwijl ze naast haar op de bank gaat zitten.

‘Jawel, maar het valt me iedere keer weer op met hoeveel zorg jij je kleedt en met hoeveel liefde en aandacht je spulletjes verzamelt voor je kamer.’

Terra grijnst breed. ‘Ik wou dat mijn moeder dat ook eens zag.’

‘Ze bedoelt het goed,’ zegt Willemijn.

‘Dan is het wel vreemd,’ moppert Terra, ‘dat ze altijd wat op me aan te merken heeft.’

Nu grijnst Willemijn ook. ‘Daar is ze je moeder voor, ze hoopt je toch een beetje bij te sturen...’

‘Als jij een dochter had gehad, zat je haar dan zo ook op de nek?’

‘Ja, reken maar! Ze kwam de Fourmark niet in!’

‘En hoe had je dat dan gedaan?’

‘Ik had een speciale bewaker in dienst genomen om haar tegen te houden.’

Ze lachen allebei. Daarna wordt het gezicht van Willemijn ernstig. ‘Maar ik heb geen dochter. En ik heb wel een nichtje. En alles wat ze doet, raakt me.’

Nee hè?! Begint zij nou ook? De verontwaardiging wil al naar buiten spuiten als de inhoud van een fles frisdrank die geschud is voor het openmaken, maar Willemijn zegt snel: ‘Wacht even voor je commentaar hebt. Ik heb net iets bedacht. Het is misschien een wild plan, maar...’ Willemijn glimlacht geheimzinnig. ‘Je weet toch dat ik voor Mondiaal FNV werk?’

Terra knippert even met haar ogen. Ja, dat weet ze, en ook dat Willemijn regelmatig op reis moet om te praten met vakbonden in andere landen.

‘Wij vinden,’ gaat Willemijn verder, ‘dat iedereen in de wereld recht heeft op goed en veilig werk met een loon waar je van kunt leven. Wij steunen vakbonden in het buitenland en helpen ze op te komen voor de arbeiders. Nou ga ik binnenkort naar India en ineens dacht ik... Misschien vind je het iets om mee te gaan? Je kunt wat van India zien, en... Ik kan je laten zien waar en door wie de kleding gemaakt wordt die hier in de winkel hangt. Zou je dat willen?’

Terra voelt hoe haar mond openvalt, en haar ogen worden groot. Met een klap sluit ze haar kaken en licht duizelig raapt ze de nieuwe broek van de vloer die op de grond is blijven liggen nadat ze hem uit heeft getrokken. Ze komt overeind

en kijkt haar tante aan. ‘Mee naar India?’

‘Ja. We zijn al eens samen op stap geweest en dat was erg gezellig. Dit wordt wel een beetje anders natuurlijk, maar...’

‘Wanneer?’

‘Kijk eens in je agenda wanneer jij voorjaarsvakantie hebt? Ik heb nog geen vertrekdatum vastgesteld. Wat is het vandaag? De dertiende? Dan is er genoeg tijd om dingen te regelen.’

‘En wat gaan we daar dan doen?’ Terra kijkt intussen op haar telefoon voor de vakantiedata.

‘Ik praat veel met mensen en we bezoeken bedrijven, maar ik kan mijn programma wel wat aanpassen. We kunnen zeker ook wat van het land zien.’

‘En als jij werkt, wat doe ik dan?’

‘Je kunt mee. Ik wil meer weten over de vrouwen en meisjes die in de kledingindustrie werken.’

‘Meisjes?’

‘In India werken meisjes van jouw leeftijd. Zelfs kinderen werken er.’

‘Echt?’

Willemijn knikt.

‘En hoelang gaan we dan?’

‘Ik denk iets langer dan een week.’

‘Ik heb maar een week vakantie.’

‘Daar valt wel een mouw aan te passen.’

‘En vindt mama dat goed, denk je? En papa?’

‘Ik wil eerst weten wat jij ervan vindt. Wil je mee?’

‘Eh... ja!’

Wauw! Naar India! Ze omhelst haar tante. Het is super, nee, het is prijsloterij-achtig wat Willemijn hier voorstelt, echt absoluut top! Goh, ze had totaal niet verwacht dat zo iets

op zomaar een saaie winterdag in haar leven kon gebeuren!

Ze zitten nog een tijdje op het bankje van Terra te praten, tot Willemijn zegt: 'Zullen we het dan maar aan je ouders voorleggen?'